

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 16(9) ให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง พระราชบัญญัติสภาตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 67(5) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 เห็นชอบสาระสำคัญของนโยบายและแผนการจัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปีตามที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติเสนอในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับท้องถิ่น (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 21)

เนื่องจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยไม่มีเวลาคูดูแลบุตรตนเอง เพราะต้องไปทำงานนอกบ้าน ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกสุขลักษณะและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การพัฒนาการเด็กให้มีคุณภาพทำได้โดยให้การศึกษา ทั้งนี้เพื่อช่วยปรับปรุงจิตใจอุปนิสัยของคนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสอนให้คนมีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคม จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและให้ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ดังนั้นประเทศพัฒนาและกำลังพัฒนาจึงพยายามให้การศึกษาเป็นเครื่องมือช่วยสร้างคนในต่างประเทศ จึงเน้นสถาบันการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาความพร้อมให้เด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมเป็นการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกและสังคม เพื่อเตรียมรับการศึกษาระดับต่อไป การจัดการศึกษาในระดับนี้อาจจัดรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาล หรืออยู่ในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนรับเลี้ยงเด็กอายุ 2-6 ขวบ ก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ศูนย์เหล่านี้มีชื่อเรียกต่างกัน เช่นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดของกรมการศาสนา ศูนย์โภชนาการเด็กของกรมอนามัย สถานสงเคราะห์เด็กก่อนวัยเรียนของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น (สมประสงค์ วงษ์อุบล, 2543, หน้า 2)

การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นนโยบายอีกนโยบายหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 30 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2537 มาตรา 67(5) ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดโอนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมพัฒนาชุมชน ในปี 2544 และจะต้องดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเองในกรณีที่มีความพร้อมจะดำเนินการได้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งซึ่งไม่เคยจัดการศึกษาในระดับประถมวัยประสบกับปัญหาต่างๆ หลายด้านโดยเฉพาะปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์ด้านงบประมาณด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และสถานที่ (สมประสงค์ วงษ์อุบล, 2543, หน้า 3)

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนเป็นอันมาก พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีวุฒิทางการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี และไม่ตรงกับวิชาที่สอน ครูทำงานในหน้าที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ศรัทธาต่ออาชีพ ขาดอุดมการณ์ และมีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพ เพราะคิดว่าอาชีพครูไม่ก้าวหน้า บางครั้งครูรับภาระหนักเกินไป เกิดความจำเจเบื่อหน่าย ขาดความกระตือรือร้น ขาดกระบวนการสอนอย่างแท้จริงยังคงใช้วิธีการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรหรือครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 24)

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า การเริ่มดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นสังกัดเทศบาลได้ดำเนินการก่อน และสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการมาเป็นเวลาเพียง 5 – 10 ปี ซึ่งการจากรวบรวมข้อมูลพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง หรือองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี, 2550, หน้า 11)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาถึงการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อนำเอาผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่ง และขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนำไปแก้ไขปัญหาคู่อุปสรรคและปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองเด็กจำนวน 4,893 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหาร 123 คน ผู้ดูแลเด็ก 235 คน ผู้ปกครองเด็ก 4,535 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดลพบุรี รวม 123 ศูนย์ (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี, 2551, หน้า 115)

1.2 กลุ่มตัวอย่างเนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 445) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 370 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วน (proportionate stratified fraction) โดยนำไปคำนวณหาขนาดความเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้สูตรการคำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง (proportionate allocation) (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2542, หน้า 106)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) 30-40 ปี
- 3) 41 ปีขึ้นไป

2.1.3 อาชีพ

- 1) เกษตรกร
- 2) ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
- 3) รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 4) พนักงานบริษัทเอกชน
- 5) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.1.4 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.5 รายได้ต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 2) 10,000 – 20,000 บาท
- 3) มากกว่า 20,000 บาท

2.1.6 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ผู้ดูแลเด็ก
- 3) ผู้ปกครองเด็ก

2.1.7 ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) เทศบาล
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.8 ขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) เล็ก
- 2) กลาง
- 3) ใหญ่

2.1.9 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

- 1) มาก
- 2) ปานกลาง
- 3) น้อย

2.1.10 ความต้องการในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) มาก
- 2) ปานกลาง
- 3) น้อย

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน (ประพันธ์ทองสีด้า, 2546, หน้า 18-22)

2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

2.2.2 การจัดกิจกรรมประจำวัน

2.2.3 การจัดอาหารสำหรับเด็ก

2.2.4 การเล่นของเด็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทัศนะ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นกระบวนการในการร่วมกันแก้ปัญหาและสร้างความเชื่อมั่น เพื่อช่วยในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยการจัดประชุม และทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการทำงาน ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับงานหรือองค์กร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน รับเลี้ยงเด็กอายุ 3-6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การจัดกิจกรรมประจำวัน การจัดอาหารสำหรับเด็ก และการเล่นของเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็ก ถึงลักษณะและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงดู ดูแลเด็ก อบรมสั่งสอนเด็กและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติตัวของผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เด็กมีความประพฤติและบุคลิกภาพที่เหมาะสม สามารถเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การจัดกิจกรรมประจำวัน หมายถึง การจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจสังคม และด้านสติปัญญา

การจัดอาหารสำหรับเด็ก หมายถึง การจัดเตรียมอาหารสำหรับเด็ก โดยคำนึงถึงหลักโภชนาการ ความต้องการของเด็ก เพื่อให้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายให้เจริญเติบโตอย่างปกติ โดยเฉพาะสมองของเด็กจะเจริญมากกว่าอวัยวะส่วนอื่น และสามารถจัดอาหารให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพตามที่ร่างกายเด็กต้องการ

การเล่นของเด็ก หมายถึง กิจกรรมที่เด็กริเริ่มกระทำเองเพื่อช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด หรือเพื่อสนองความต้องการในการเรียนรู้ การ

ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การเตรียมตัวเพื่อปฏิบัติกิจกรรมแบบผู้ใหญ่และการใช้พลังงานส่วนเกิน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดลพบุรี

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแล เตรียมความพร้อมพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ซึ่งหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดจ้าง

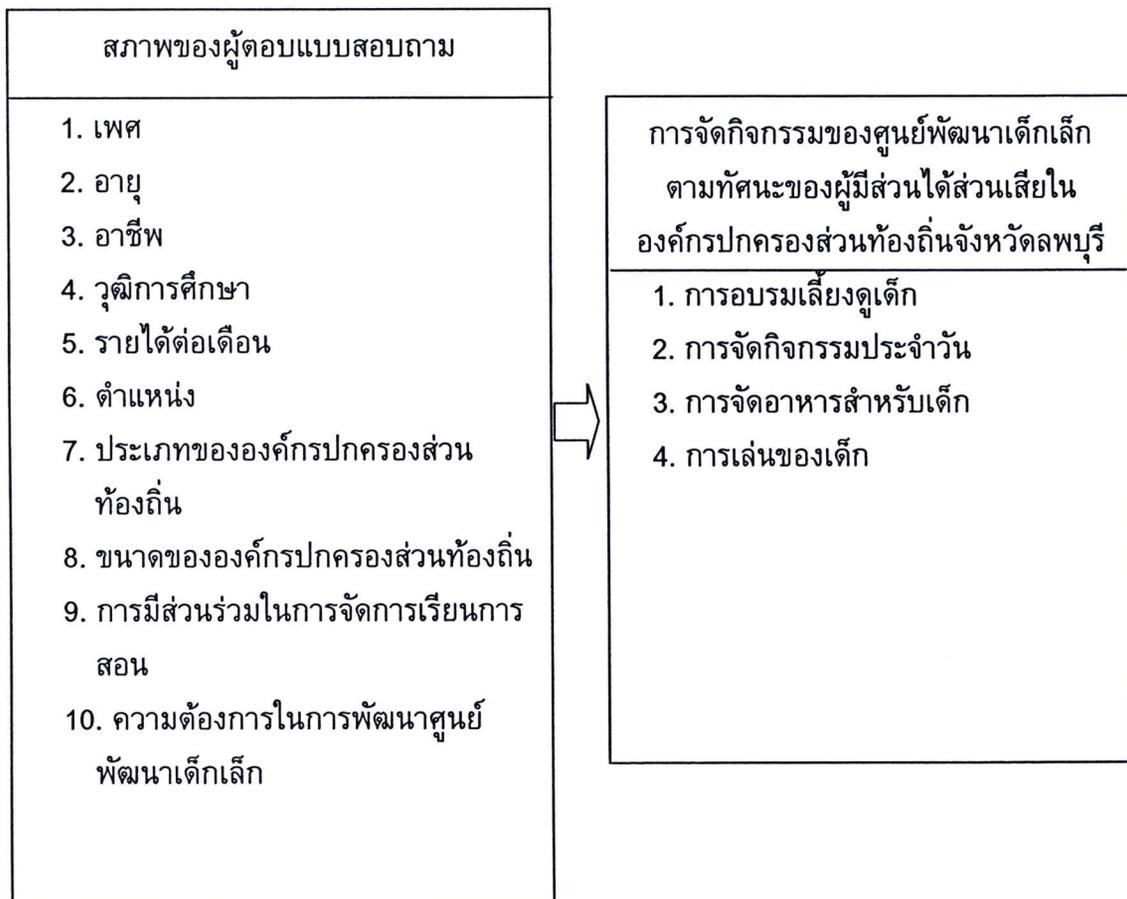
ผู้ปกครองเด็ก หมายถึง ผู้ที่อยู่ดูแลเด็กคอยไปรับไปส่ง หรือทำหน้าที่แทนพ่อแม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาการจัดการกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี 4 ด้าน (ประพันธ์ ทองสีด้า, 2546, หน้า 18-22) ดังภาพ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

การจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่ง และขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น